

Telegraful Român

Apare Marția, Joia și Sâmbăta

Abonamentul:

Pe un an 24 coroane.

Pe șase luni 12 cor. — Pe trei luni 6 cor.

Correspondențele

să se adreseze Redacției «Telegrafului Român», Strada Măcelarilor Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză. — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul inserțiunilor, după învoială

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației ziarului «Telegraful Român», Sibiu, Strada Măcelarilor Nr. 45.

Pedagogia de fete

I

Instrucțiunea tot mai intensivă în școlile populare și lipsa de învățători, cari să provadă cu succes această instrucțiune, a adus cu sine, că și în patria noastră s'au cvalificat femeile pentru cariera de învățător.

Dar și natura lucrului a adus cu sine, ca femeii să se dea loc convenit în opera cea mare a instrucțiunii și a educațiunii.

Femeia are aplecări naturale spre instrucțiune și spre educațiune. Copilul dela nașterea sa e sub îngrijirea mamei, ea supraveghează, ea conduce, ea guvernează viața sufletească a copilului. Intre ea și copil se naște raportul intim sufletesc, care conduce pe om în întreaga viața sa.

Era deci natural, ca în instrucțiune și în educațiune să se dea femeii un rol însemnat.

Și la noi s'a deschis deci teren femeii spre a incurge și spre a contribui și ea la opera cea mare a instrucțiunii și educațiunii poporului.

Pe baza legii de instrucțiune, art. de lege XXXVIII din 1868, s'au cvalificat și la institutul nostru pedagogic fetele, făcând în particular examene de curs, și apoi examene de cvalificațiune.

Femeile astfel cvalificate au făcut bune servicii școlilor noastre.

Starea aceasta de lucruri, bazată pe legea de instrucțiune, s'a urmat până la anul 1902, când ministrul de culte și instrucțiune publică de atunci, cu datul de 14 Ianuarie 1902 Nr. 74306/901 a oprit biserica noastră de a mai putea cvalifica femei prin admiterea lor la examene particulare de clasă și de cvalificațiune în institutul pedagogic greco-oriental din Sibiu sub cuvânt, că femeile numai în institute pedagogice de fete cu totul separate de institutele de învățători pot fi cvalificate.

Domnul ministru în actul său cu care oprește cvalificarea fetelor în institutele de învățământ validează și un moment ivit la școlile statului, anume aglomerația cea mare a fetelor pe cariera de învățătoare, o apariție care poate da ansă la serioase complicațiuni sociale.

Încă atunci din incidentul acestei opreliști din partea înaltului guvern al țării s'a ivit la noi idea pedagogiei de fete.

Din incidentul acelei opreliști consistorul nostru notificând consistoarelor bisericesti din eparhia Aradului și cea a Caransebeșului opreliștea guvernului, a întrebat, dacă se simte și acolo lipsa de învățătoare în așa măsură, ca să combinăm careva expedient, și dacă da, afla-ar acel consistor de bine înființarea unei preparamidii comune pentru învățătoare?

La întrebarea aceasta consistorul din Caransebeș cu datul de 21 Ianuarie 1902 Nr. 254 a răspuns, că la

Caransebeș acuma nu se simte lipsa de învățătoare, apoi consistorul diecezan din lipsa de mijloace nu se poate angaja la susținerea unei pedagogii comune pentru învățătoare.

Consistorul din Arad la 9/22 Martie 1902 Nr. 343 răspunde, că sistarea cu desăvârșire a posibilității de a cvalifica din partea confesiunii noastre pe învățătoarele, cari după a noastră convingere într'un număr oarecare totdeauna vor fi de lipsă în interesul învățământului elementar în școlile noastre confesionale, o privește ca o mare pierdere pentru cauza noastră școlară.

Înainte de a putea răspunde însă în meritul întrebărilor adresate cere dela consistorul arhidiecezan să-i arete ce a răspuns el domnului ministru, ca să se poată ținea în vedere omogenitatea procedurii în această afacere cu eparhiile surori.

Declară mai departe, că va trebui să insistăm cu motive reale și temeinice la locurile competente pentru susținerea statului quo-ante, mai ales că motivele rescriptului ministerial pentru împrejurările noastre în cea mai mare parte nu au înțeles.

Încât pentru înființarea unei preparamidii de fete comune, va răspunde mai târziu.

În reprezentațiunea ce a adresat domnului ministru de culte și instrucțiune publică cu datul de 18/31 Martie 1902 Nr. 301, consistorul arhidiecezan a recunoscut că îmbulzeala cea mare a fetelor la pedagogii și numărul cel mare al fetelor acum cvalificate de învățătoare, dar din lipsa de posturi învățătoarești rămase fără aplicare, este un mare neajuns, care eventual poate da naștere la complicațiuni sociale serioase, și că pentru eventuala delăturare de asemenea complicațiuni domnul ministru face bine dacă ia măsuri preventive, la noi însă nu sânt asemenea cazuri, din contră la noi este mare încă lipsa de învățători cvalificați.

După cum arată evidența noastră oficială în anul școlar 1901/902 am avut peste 200 de școle fără învățători cvalificați, și spre durerea noastră am fost nevoiți să tolerăm învățători fără cvalificațiunea normală, căci altcum ar fi trebuit să închidem școlile.

În alte 50 de cazuri tot din lipsa de învățători am aplicat pe preoți și ca învățători, tot din considerarea, ca instrucțiunea să nu sufere cu desăvârșire.

Stările aceste excepționale cu lipsa de învățători ne silesc să căutăm a înmulți numărul învățătorilor cu cvalificațiunea normală, cel puțin până atunci, până când va mai dura această mare lipsă.

Din motivele acestea am admis fetele la examene particulare în institutele noastre pedagogice de învățători, un lucru admis altcum și de legea de instrucțiune. Oprirea de a mai cvalifica fetele în pedagogiile noastre de învățători prin examenele particu-

lare ne-ar atinge foarte neplăcut, nu am mai putea da contingentul cerut de învățători cvalificați pentru școlile noastre confesionale, și ar trebui să tolerăm starea dureroasă, de a lăsa în școle și învățători fără cvalificațiune.

Fiindcă în biserica noastră nu are înțeles starea signalată de domnul ministru, că sunt o mulțime de fete cvalificate altcum, dar neaplicate ca învățătoare din lipsa de posturi vacante, fiindcă noi am ridicat în mod însemnat numărul învățătorilor cvalificați prin admiterea fetelor la examene particulare în institutele noastre pedagogice de învățători, cece a fost în interesul școlilor și al instrucțiunii, oprirea de a mai continua cu asemenea cvalificare a fetelor, ar avea de urmare scăderea numărului de învățători și așa destul de redus, — domnul ministru a fost rugat să nu aplice față cu noi opreliștea din vorbă.

La reprezentațiunea aceasta domnul ministru a răspuns cu datul de 25 Aprilie 1902 Nr. 24543 că în înțelesul intențiunilor din legea de instrucțiune, și fiindcă a denegat și altor confesiuni cererea de a putea cvalifica fetele în institutele de învățători, care a fost un favor excepțional, nu poate încuviința cererea consistorului, de a putea cvalifica pe fete în viitor la pedagogia de învățători, concede însă atâtă, ca fetele cari și-au început deja examenele particulare la institutele noastre actuale de învățători, acelea să le poată continua și termina acolo, unde le-au început.

Acesta este stadiul prim al chestiunii, din care a izvorât ideea de necesitate de a ne gândi la pedagogia confesională de fete pentru biserica noastră.

Dacă ni se permitea starea de lucruri de mai înainte, ca noi la institutele noastre actuale de pedagogii să putem cvalifica și pe învățătoare, speram că în scurt timp vom putea crea contingentul normal de învățători confesionali cvalificați, și vom putea prevedea școlile cu învățători în regulă cvalificați.

Ni s'a luat însă posibilitatea de a mai cvalifica la noi fetele noastre, și prin aceasta unica posibilitate de a putea crea noi din ale noastre puteri statul personal de învățători pentru școlile noastre confesionale. Urmarea a fost, că fetele noastre au căutat căi și mijloace de a se cvalifica la pedagogii de fete de ale statului, și de ale altor confesiuni, cărora le-a stat la dispozițiune mijloacele morale și materiale de a-și deschide ele pedagogii de fete.

Noi am rămas numai cu ideea frumoasă, recunoscută și de noi ca lucru ideal, frumos, sublim, dar care e legat de o sumă de condițiuni, cari noauă ne-au lipsit și ne lipsesc și azi.

Ideea însă a rămas, ca necesitate impusă de împrejurări.

Viața de toate zilele, necesitățile, neajunsurile, lipsa cea mare de învățători, lipsa cea mare de terene de-

schise pentru fetele noastre. cari căutau teren de muncă cinstită pentru sine, pentru neam și pentru biserică, toate acestea ne-au bătut an de an la ușă, ne-au cauzat remușcări sufletești, că nu facem destul pentru a deschide terene de lucru fetelor noastre, ne-au cauzat serioase îngrijorări pentru viitorul nostru, pentru soarta fetitelor noastre, pentru soarta școlilor noastre, și au susținut în continuu la suprafața ideea cu pedagogia de fete.

Puținele fete, cari și-au procurat cvalificațiunea necesară în pedagogiile de fete ale statului și ale confesiunilor din patrie, în partea cea mai mare au cerut aplicare la școlile noastre.

Pentru acestea am introdus sistemul cu nostrificarea diplomelor lor prin facerea de examene din limba română și din religie.

Fetele acestea însă puține la număr, deși au adus cu sine cunoștințe frumoase, zel învăpăiat pentru vocațiunea lor, interes pentru școală, dragoste de lucru, patriotism și devotament carierei lor, zicem aceste puține fete nu au putut umplea golul cel mare, la care cu durere priveam, în lipsa cea mare de învățători.

10 ani au trecut în starea aceasta de lucruri, și în anul 1913 am încercat din nou, ca ideea pedagogiei de fete din 1902 să o ducem la bun sfârșit.

Și cu aceasta vom vorbi despre chestiune în stadiul al doilea.

Legiune română în Italia

Ziarul sibian *N. Reggeli Ujság* scrie în numărul său din 28 Mai a. c., următorul articol, — în care are toată dreptatea:

Italienii organizează în contra noastră o legiune compusă din români ai patriei ungare, ca să arate lumii, că și aceștia voiesc să se lupte împotriva puterilor centrale.

Cea mai nouă silință a Înțelegerii voiește să fie de bună seamă numai o demonstrație.

Noi însă protestăm cu energie în contra acestui atentat. Temeiul protestului nostru izvorește din dreptul internațional, care nu admite să înarmezi prizonierii de război împotriva patriei lor.

Dar protestăm și din alt motiv: Românii noștri din patrie au îndurat alături cu noi suferințele războiului de patru ani, au contribuit cu sânge și bani pe altarul patriei.

Regimentele noastre, alcătuite din soldați de naționalitate română, s'au luptat vitejește, sacrificându-și viața pentru o cauză comună; de numele trupelor, care se întregesc din cetățeni ungari aparținători naționalității române, sânt legate pagini de glorie. Cucerirea bravuroasă a cetății Ivan-gorodului au săvârșit-o soldați români din patrie.

Trecutul ostașilor noștri români, în războiul actual, nu este lipsit de mărire.

